

ASSAM

Adaleti Savunanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi Derneği
www.assam.org.tr

ÇÖZÜM SÜRECİNİN ULAşTIğI AşAMADA ASDER-ASSAM RAPORU

(Dİ MERHELEYA ASTA PÊVAJOYA ÇARESERÎYÊ DE
RAPORA ASDER-ASSAM'Ê)

BASIN AÇIKLAMASI

(27 OCAK 2015)
ÜSKÜDAR/İSTANBUL

ASSAM

Adaleti Savunanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi Derneği
www.assam.org.tr

ÇÖZÜM SÜRECİNİN ULAŞTIĞI AŞAMADA ASDER-ASSAM RAPORU **BASIN AÇIKLAMASI** (27 OCAK 2015)

Basınıımızın Değerli Mensupları,
Hoş geldiniz.

Ülkemizde ve dünyada adaletin hâkim olması misyonunu yüklenerek yola çıkmış olan **“Adaleti Savunanlar Derneği” (ASDER)** ile İslâm Dünyasının bir irade altında toplanması için gerekli müesseseler ve bu müesseselerin oluşması için uygun mevzuatın araştırılması hedefine odaklanmış fikri araştırmalar yapan **“Adaleti Savunanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi” (ASSAM)**, Ülkemize ve komşu bulunduğumuz coğrafyaya **barış, kardeşlik, birlik, refah, huzur ve adalet** getireceğine inandığı **“Çözüm Sürecini”** gönülden desteklemektedir.

Her iki derneğimiz de kuruldukları tarihten itibaren Ülkemizin ve İslâm Âleminin önemli sorunları ile birlikte, Kürt Meselesi ve bölücü girişimlerin Ülke birliğini sağlayacak şekilde çözülmesi için çalışmalar yapmaktadır.

Nitekim ASDER, 08 Mart 2009 tarihinde **“Tarihten Bugüne Kürt Meselesi ve Çözüm Önerileri Paneli”**ni icra ederek, meseleyi ve çözüm önerilerini kamuoyu ile paylaşmıştır.

Yine ASDER ve ASSAM bünyesinden oluşturduğu duyarlı ve ehil bir heyet ile 24-26 Nisan 2013 tarihlerinde, Diyarbakır-Batman ve Mardin illerinde yerinde yaptığı tespitleri **“ASDER Barış Süreci Raporu”** adı altında toplamış ve kamuoyu ile paylaşmıştır.

Sürecin başlamasından itibaren geçen iki yıl, Kobani bahane edilerek ortaya konulan kanlı 6-7 Ekim 2014 olayları, yaklaşan milletvekili genel seçimleri ve Nevruz'u içinde barındıran Mart 2015 ayı ile ilgili tarafların beklentileri, ASDER ve ASSAM mensuplarına bölgede neler oluyor dedirtmiş ve teröre karşı güvenlik sorunu yaşayan hassas illerimizde yeni bir tespit ziyareti yapma ihtiyacı duyurmuştur.

ASDER ve ASSAM'a mensup on uzman araştırmacı üyemizden oluşturulan üç ayrı ekip, 09-22 Aralık 2014 tarihleri arasında, Hakkâri, Van, Şırnak, Mardin, Batman, Şanlıurfa ve Diyarbakır illerimiz ve bazı ilçelerinde, Resmi Kurumlar, Sivil Toplum Kuruluşları, Üniversiteler, Kanaat Önderleri, Siyasi Parti Teşkilâtları, Ticaret ve Sanayi, Esnaf ve Sanatkârlar Odaları, Sendikalar, Barolar, Belediyeler, Esnaf ve bölge sakinleri ile temas ve istişarelerde bulunmuş, yapılan tespitler üç heyet tarafından önce kendi bölgeleri ile ilgili, müteakiben de üç heyetin ortak iştiraki ile **“Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER-ASSAM Raporu”** adı altında birleştirilmiştir.

ASSAM

Adaleti Savunanlar Stratejik Arastirmalar Merkezi Derneği
www.assam.org.tr

Değerli Basın Mensupları,

Size takdim edilen özet raporumuzda göreceğiniz gibi yedi il ve beş ilçe ziyaret edilmiş ve her kesimden insan ile önceden belirlenmiş hususlarda görüşmeler yapılmıştır.

ASDER ve ASSAM mensupları bu ziyaretler sonucunda çözüm süreci ile ilgili berrak ve açık bilgi ve kanaatlere sahip olmuştur. Tamamı 80 sayfa bulan raporumuzun önemli bölümlerini sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Memnuniyet verici olan bir hususu baştan söylemek istiyorum. En aşırıdan en ılımlıya uzanan geniş yelpazede yer alan bölge halkının/Kürtlerin tamamına yakını çözüm sürecinin başarıya ulaşmasını ve üniter yapı içinde kalmayı istemektedir.

Üzülerek tespit ettiğimiz husus da, silahlı eylemleri desteklemeyen geniş kesimler, Çözüm Sürecinin başlamasından önce ve özellikle olağanüstü hal dönemlerinde Devletin baskısı altında iken, süreç ile birlikte Devlet güçlerinin boş bıraktığı alanlarda süratle devlete paralel teşkilatlanan örgütün acımasız baskısı altında kalmıştır.

Bölgedeki tespitler içinde;

Ana dilde eğitim isteği, Kürt kimliğinin tanınması talebi, yüksek işsizlik oranı (%20), mensup oldukları farklı mezhebin dikkate alınmaması, devlet mahkemelerinde adli işlemlerin uzun zamanlarda sonuçlanamaması, kişilere ait en basit sorunların bile örgüt mahkemelerinde çözülüyor olması, örgütün vergi daireleri ve güvenlik komiteleri kurmuş olması, temel hakların kullanılamaması, silahlı örgüt karşısında can ve mal emniyetinin olmaması, 20 günlük silahlı eğitimden geçirilen gençlerin devlet kadrosunda görev verileceği vaadi ile paralel örgüt içine çekilmesi, mülki idare, asker, polis, öğretmen, din görevlisi ve kamu görevlilerinden tecrübesiz, bölge insanının değerlerine yabancı, liyakatsiz, halkın lisanı ile iletişim kuramayan kişilerin bölgede görevlendirilmesi, Şafi Mezhebi fıkına ve Kürtçe lisanına hâkim olmayan din görevlilerinin bölgede görev alması, bölgenin ayakta durmasında orta direk görevi yapan medreselerin devlet tarafından desteklenmemesi, Devlet tarafında muhatap olarak sadece BDP/PKK'nın alınması gibi sorunlar, uzun olmayan bir zaman diliminde ve SÜREÇ kapsamında çözümlenmesi gereken önemli meseleler olarak ortaya çıkmıştır.

ASDER-ASSAM Raporu tespitlerle birlikte, çözüme dönük kanaat ve önerileri de bünyesinde barındırmaktadır. Köklü değişiklik gerektiren önerilerimizi,

- **Müteakip yasama döneminde uygulanabilecekler ve**
- **Hemen uygulanabilecekler olmak üzere**

İki başlık altında ifade etmek istiyorum.

EN GEÇ MÜTEAKİP YASAMA DÖNEMİNDE ÇÖZÜMLENMESİ GEREKEN ÖNEMLİ MESELELER:

Kürt Kimliği Tanınmalıdır:

Türk ırkına mensup olmayan vatandaşlarımızda ve Kürtlerde Devlete karşı aidiyet duygusunun oluşması ve gelişmesi için 1982 Anayasasının 66 maddesinde geçen “Türkiye

ASSAM

Adaleti Savunanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi Derneği
www.assam.org.tr

Cumhuriyetine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkese, din ve ırk farkı gözetilmeden Türk denir.” Hükmü yerine “ **Vatandaşlık temel bir haktır. Kanunun öngördüğü esaslara uygun olarak bu statüyü kazanan herkes Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşıdır.”** İfadesine benzer bir hükmün yer alması daha kapsayıcı ve birleştirici olacaktır.

Bunun yanında, “**Dış Kürtler ve müslüman topluluklar**” da, “**Dış Türkler ve akraba toplulukları**” gibi Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından koruma kapsamına alınmalı, bu husus dış politika uygulamalarına prensip olarak kaydedilmeli ve sahip çıkılmalıdır.

Ana Dilde Eğitim Hakkı Verilmelidir:

Dil, millet olmanın birleştirici değerlerinden biri olmakla beraber farklı etnik gruplara da, devletin eşit hak sahibi vatandaşları olabilmeleri için, kültürünü ve dilini kullanıp yaşatma imkânı sağlanmalıdır.

Devletin kurumlarında ve uluslararası ilişkilerde resmi dil Türkçe olmalı, ancak Kürtlerin ve diğer etnik grupların kendi dillerini konuşma, geliştirme ve kendi dilinde eğitim yapma özgürlüğü ve imkânı, anayasa ile koruma altına alınmalıdır.

Kürtçe dilinin geliştirilmesi devletin kültür programlarında yer almalıdır.

Devletin resmi okullarında, isteyen Kürt Vatandaşlarımıza kendi dilinde eğitim hakkı sağlanmalı, ikinci dil olarak da Türkçe öğretilmelidir.

Türkçe eğitim yapan Devlet okullarında da ikinci dil olarak Kürtçe dili tedrisata dâhil edilmelidir.

Eyalet Sistemi Getirilmelidir:

Türkiye Cumhuriyetinin taşra teşkilâtı ve Devletin yönetim şekli yeniden düzenlenmelidir. Bu sistem hem Kürtlerin ve diğer etnik grupların özerklik isteklerini karşılayacak, hem de Devlete bağlılık ve aidiyet duygusunu arttıracak şekilde oluşturulmalıdır.

Her Bakanlık kendine bağlı en fazla altı-on birimi layıkıyla sevk ve idare edebilir. 81 Vilayet merkezden dirayetle yönetilemez. Merkezi idarenin hem ülkemizin diğer milletler nezdindeki menfaatlerini bihakkın koruyabilmesi, hem de mahalli ihtiyaçların daha yakın tespit ve karşılanabilmesi için coğrafi, ekonomik, sosyal ve etnik şartlar göz önünde bulundurularak eyalet sistemi oluşturulmalıdır.

Eyalet valileri seçimle iş başına gelmeli, adalet, iç güvenlik, savunma ve dış işleri merkezden, devletin diğer faaliyet alanları eyaletler tarafından mahallinden yönetilmelidir.

Cumhurbaşkanlığı Forsuna Bir Yıldız Daha Eklenmelidir:

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Türklerden sonraki en büyük ve aslî etnik grubu Kürtlerdir. Cumhurbaşkanlığı forsun da tarihte kurulmuş 16 Türk devletinin simgesi bulunmaktadır. **Eyyübî Hanedanlığı Devleti**, Kürtler kadar Sünni Müslümanların da iftiharla ve hayırla yâd ettikleri bir devlettir. **Eyyübî Hanedanlığı Devletinin simgesinin, 16 Türk devletinin simgeleri ile birlikte Cumhurbaşkanlığı forsun a 17. Yıldız olarak dâhil edilmesi**, Kürtlerin Türkiye Cumhuriyeti devletine karşı aidiyet duygusunu arttıracak gibi, bu vatandaşlarımızın dışarıdan tahrik edilmelerinin de önüne geçecektir. Cumhurbaşkanlığı forsun a da çok yakışacaktır.

ASSAM

Adaleti Savunanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi Derneği
www.assam.org.tr

HEMEN UYGULAMAYA KONULMASI GEREKEN ÖNEMLİ MESELELER:

Kamu Güvenliği Sağlanmalıdır:

Hakkâri ve Şırnak başta olmak üzere Devlete paralel yapı oluşturan KCK'nın etkin olduğu il ve ilçelerdeki emniyet güçleri nitelik ve nicelik olarak takviye edilmelidir.

Paralel yargıya fırsat vermeyecek şekilde adli sistem genişletilmelidir.

Örgüt elemanlarının dağdan indirilmesi için af müessesesi işletilecek ise (ki buna ihtiyaç vardır.) bu husus önceden deklare edilmeli, ancak her ne şekilde olursa olsun eline silah almış, silahlı eğitim yapmış örgüt elemanı ve yandaşına, meşru düzenin emniyet, güvenlik, asker ve bürokrat kadrolarında görev verilmeyeceği belirtilmelidir. Ayrıca PKK ve KCK'nın örgüt kadrolarında görev yapanlarının, meşru zeminde oluşacak siyasi parti ve oluşumlarda görev alamayacağı da belirtilmelidir. Bu gruptan olan militanlar ancak devlet tarafından teşvik kapsamına alınacak ekonomik oluşumlarda çalışmaları için imkân sağlanmalıdır. Sürecin sonunda işe alma vaatlerinde bulunarak, bölgedeki gayri meşru ve devlete karşı paralel yapılanmalar içine masum insanların çekilmesi önlenmelidir.

Bakanlar Kurulu Toplantıları, Uygun Periyotlarla, Hassas İllerde yapılmalıdır:

Takip ve kontrol önemli bir yönetim prensibidir. Etnik bölünme için tahrik edilen hassas illerimizdeki sorunlar, yatırımlar, projeler, asayiş ve güvenlik durumları, ilgili ve yetkililerin mahallinde karargâh kurarak etkili bir şekilde yönetilebilir. Sıklet merkezi, kritik yer ve zamanda gücün tamamına yakın kısmının toplanmasıdır. Bakanlarımızın hassas illerimizle ilgili meseleleri (*Enerji bakanımız Sn Taner Yıldız'ın karargâhını maden kazalarının olduğu Soma ve Ermenek'te kurduğu gibi*) mahallinde bulunarak çözme yöntemini uygulamalı, Bakanlar Kurulumuz toplantılarını, periyodik olarak hassas illerde yapmalıdır. Devletin imkânlarını da birlikte götürmelidirler.

Muhatap Olarak Sadece BDP/PKK Alınması yeterli Değildir:

Sürecin başarısı, yapılan ve yapılabileceklerin halka anlatılması, çözüm sürecine halkın katılımının sağlanması ve Devlet tarafından sağlanan kazanımların terör örgütünün dağ ve şehir kadroları tarafından üstlenilerek, halkın baskı altına alınmasının önlenmesi için sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları ve kanaat önderleri de Devlet tarafından Çözüm Sürecinde muhatap olarak alınmalıdır.

Bölge İnsanın Değerlerini Özümsemiş Kamu Görevlileri Yetiştirilmelidir:

Dinî ve kültürel olarak bölge insanı ile uyum içinde olabilecek, liyakatini diğer bölgelerde kanıtlamış ve yükselme sırasında olan, Kürt dili ve kültürü ile ilgili kurslardan geçirilmiş, örf, adet ve geleneklere vakıf, Devletimizin geleceğinin Türk-Kürt kaynaşması ve eşit vatandaşlık haklarının yasal olarak tanınması ile mümkün olabileceği şuuruna sahip vali, kaymakam, hâkim, savcı, subay, astsubay, emniyet görevlisi, öğretmen, müftü, imam ve kamu görevlileri özenle seçilerek atamaları yapılmalıdır.

Eğitim seferberliği Yapılmalıdır:

Bazı il ve ilçelerde ilk ve orta eğitime devam eden öğrenci miktarı okul mevcutlarının %50'sinin altına düşmüştür. Öğretmen kadrolarının %25'e yakını örgüte hizmeti öne çıkaran ve asli görevi öğretmenlik olmayan meslek gruplarından ücreti karşılığı istihdam edilmekte,

ASSAM

Adaleti Savunanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi Derneği
www.assam.org.tr

atanmış olanların tamamına yakınına da stajyer öğretmenler teşkil etmektedir. Paralel cemaat yandaşları da düşünüldüğünde eğitim çağındaki neslin ehil ellerde olmadığı söylenebilir.

Yeterli güvenlik önlemleri alınarak ve maddi-manevi ilave teşvikler sağlanarak idealist öğretmenlerle eğitim kurumlarının noksanları giderilmelidir.

Özendirici etkinliklerle bölgeye has eğitim tedrisatı geliştirilmelidir. Kürt dili, tarihi ve kültürü ders konusu olarak müfredata sokulmalıdır.

Ayrıca, yüksek tahsil yapamayacakların ziyan olmaması için mesleki eğitime ve teröre bulaşmayı da önleyecek şekilde de dini eğitime ağırlık verilmelidir.

Yüksek öğretim giriş sınavlarında uygun oranda mahrumiyet katsayısı uygulanmalıdır.

Ekonomik İmkânlar Arttırılmalıdır:

Hayvancılık, su ürünleri, yer altı madenleri ve istihdam imkânı veren küçük ölçekli sanayi yatırımları teşvik edilerek, talep olmayan bölgelerde devlet eliyle kurulup işletilerek, mayınlı alanlar tarıma açılarak ve sınır ticareti serbest bırakılarak, işsizlik oranı en fazla %5'lere düşürülmeli ve bölge insanının geçim derdinden dolayı batıya göç etmesi ve terör örgütlerine kaynak olması engellenmelidir.

Meselenin Önemi Ülkemizin Batısı Tarafından da Benimsenmelidir:

Üniversitelerimiz, eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları, mülki ve mahalli idare birimleri, cemaatler, kanaat önderleri, fikir kulüpleri, sanat dünyamız, basın ve yayın kuruluşlarımız, genel seferberlik ilan ederek, yapacakları seminer, panel, sempozyum, toplantı ve gösteri gibi açık/kapalı alan faaliyetleri ile hükümetimizin doğru yoldaki girişimini desteklemelidir.

Telaffuzu bile zor olan bu faaliyetlerin uygulaması çok daha zordur. Başarı, hakkaniyet, basiret, cesaret, metanet, sabır ve beceri ile mümkündür.

Ancak sorunu çözen yöneticiler de adil idareciler safına dâhil olur. Dualarımız ve fiili gayretlerimiz adil idarecilerle birlikte olacaktır.

“Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER-ASSAM Raporu”nun/ (Di merheleya asta pêvajoya çareserîyê de rapora ASDER-ASSAM'ê) hayırlı hizmetlere vesile olmasını dilerim.

Adnan Tanrıverdi
Emekli Tuğg.
ASSAM Ynt. Krl. ve
ASDER Onursal Bşk.

EKLER:

Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER-ASSAM Raporu (2015)